

[Undervisningsministeren]

For det andet nødvendiggør tilvejebringelsen af en nødvendig samfundsøkonomisk balance, at der sker en kraftig udbygning af de erhverv, som eksporterer, eller som konkurrerer med importerede varer. En løsning af balanceproblemerne forudsætter således, at væksten i den samlede beskæftigelse finder sted inden for andre sektorer, end det har været tilfældet i de senere år, og i denne forbindelse må uddannelsessektoren også spille en betydelig rolle.

Medmindre man vil kræve urealistiske standardforbedringer, vil enhver med god proportionssans være enig i, at det meget lavere børnetal kræver færre lærere i folkeskolen. Hvis vi ikke vil uddanne lærere til arbejdsløshed, er det derfor nødvendigt, at vi nedsætter tilgangen til lærerseminarierne. Tilsvarende gælder inden for en række andre uddannelser, hvor der også i lyset af de begrænsede vækstmuligheder inden for den offentlige sektor er meget mørke beskæftigelsesudsigter. Gymnasielærere og biologer og læger er eksempler herpå.

Til gengæld har vi udvidet optagelseskapaciteten på de socialpædagogiske seminarier og på børnehave- og fritidspædagogseminarierne. De foreliggende prognoser og personalsituationen på institutioner for handicappede har gjort det forsvarligt med denne udbygning. Som led i de planlagte omprioriteringer er det således tanken i første omgang at udvide optagelseskapaciteten på de socialpædagogiske seminarier med 5 hold og på børnehave- og fritidspædagogseminarierne med 2 hold, således at der samlet fra 1981 stilles i alt 3.264 uddannelsespladser til rådighed.

Men udvidelser bør efter min opfattelse først og fremmest ske inden for de områder, der uddanner arbejdskraft til den private sektor, det vil sige ingeniøruddannelser og erhvervsøkonomiske og erhvervsfaglige uddannelser, for det er her, det fremtidige behov for kvalificeret arbejdskraft især kommer til at ligge. Med andre ord: det er her, beskæftigelsesmulighederne vil være bedst.

Når dette er sagt, ligger det mig på sinde endnu en gang at understrege, at der som helhed ikke i de seneste år har været tale om en nettonedskæring på uddannelsesområdet. Der er tilført ressourcer i et endog meget væsentligt omfang til de områder, hvor behovet er konstateret, først og fremmest til ung-

domsuddannelserne. Fremfor at tale om nedskæring har det derfor langt mere dækning i virkeligheden at tale om en omprioritering.

Efter disse mere generelle betragtninger vil jeg forsøge at belyse konsekvenserne af nedskæringerne på seminarier, universiteter og studentkurser.

Ved det politiske forlig om udmøntningen af budgetreguleringskontoen på 1 mia kr. på forslag til finanslov for 1981 blev det besluttet, at 100 mill. kr. skulle spares på de videregående uddannelser og 50 mill. kr. på de øvrige uddannelsesområder. Der er således tale om, at en betydelig del af undervisningsministeriets besparelser falder på universitetsområdet, og det har været forbundet med store vanskeligheder at sammensætte et program, der kan tilvejebringe denne besparelse i det næste finansår. Undervisningsplaner for første halvdel af 1981, opsigelsesvarsler osv. medfører, at den reelle udmøntning af besparelserne først vil finde sted i sidste halvdel af 1981.

Selve besparelserne på de videregående uddannelser, herunder på seminarierne, er sammensat af permanente aktivitetsbegrænsninger, som først får virkning på lidt længere sigt, i 1981 suppleret med engangsbesparelser og besparelser i undervisningsstandarder, som iværksættes tidligere end forudsat i undervisningsministeriets langtidsplaner.

For at gøre de pædagogiske, sociale og finansielle konsekvenser mindst mulige stiller disse besparelser store krav til en langsigtet planlægning. For så vidt angår de pædagogiske konsekvenser regner jeg ikke med, at disse besparelser vil få væsentlig betydning, idet de fremtidige rammer for de videregående uddannelser allerede før spareforliget var forudsat reduceret over en længere årrække. Der er også i langtidsplanerne regnet med en gradvis ændring af undervisningsnormerne med hovedvægten på de områder, der i dag har den bedste tildeling af lærerressourcerne.

Personalebegrænsningerne skal ifølge forslaget i videst muligt omfang ske ved at nedskære på antallet af deltidslærere. Dette vil nødvendigvis medføre nogle strukturelle ændringer ved, at den faste lærerstab overtager en større del af undervisningsbyrden, hvilket ikke nødvendigvis behøver at betyde, at undervisningen bliver dårligere. Institutionerne kan også selv anvise besparelser, som de finder er mere hensigtsmæssige end de foreslåe-